

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2372/2022
16.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Марко Балетић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „AIR SERBIA“, Нови Београд, чији је пуномоћник Александар Бугарин, адвокат из ..., ради утврђења дискриминације, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 242/22 од 18.02.2022. године, у седници одржаној 16.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 242/22 од 18.02.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 149/18 од 27.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се утврди да је тужени „AIR SERBIA“ А.Д. из Београда, извршио дискриминацију према тужиоцима на основу њиховог личног својства запослених у правном претходнику туженог ЈАТ и ЈАТ AIRWAYS, неоправданим прављењем разлике између тужилаца и других запослених, ускраћивањем права на поштовање достојанства личности и сигурност на раду, права на једнаку зараду за једнак рад и права на стручно усавршавање и напредовање, једнаког права избора кандидата за обављање одређеног посла, права на задовољавајуће услове рада узнемиравајућим и понижавајућим поступањем којим се код тужилаца стварао страх, непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење, отказом уговора о раду по основу вишка запослених, тиме што су у поступку давања отказа тужиоци неравноправно третирани у односу на друге запослене. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете због повреде части, угледа, права личности и повреде равноправности на раду проузрокованих дискриминаторским поступањем исплати износ од по 300.000,00 динара. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужба тужилаца у делу којим је

тражено да се туженом забрани свако узнемиравајуће и понижавајуће поступање према тужиоцима којим се код тужилаца изазива страх и неизвесност за останак на раду, ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење на раду или спречава њихово напредовање у служби, повучена. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка, као неоснован. Ставом петим изреке, обавезани су тужиоци да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 218.250,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, под претњом принудног извршења са законском затезном каматом, која ће за случај наступања услова за принудну наплату бити обрачуната почев од дана извршности одлуке па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 242/22 од 18.02.2022. године одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П1 149/18 од 27.10.2021. године у ставу првом, другом, четвртном и петом изреке и одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка по жалби, као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-други закон) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити, а на које се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у време доношења решења о отказима уговора о раду били запослени код туженог, и то: тужилац АА - на пословима специјалиста за ... Запад у Организационој јединици Глобална продаја, функција ..., тужилац ББ - на пословима специјалиста ... у Организационој јединици Комерцијално развијање, функција ..., тужиоци ВВ и ГГ су обављали послове специјалисте за ... у Организационој јединици Глобална продаја, функција ..., док је тужилац ДД обављао послове менаџера за ... у Организационој јединици Guest experience, функција ... .

Дана 08.05.2017. године тужени је донео Правилник о организацији и систематизацији послова, као и две измене и допуне наведеног Правилника, укинувши укупно 88 радних места, са укупно 81 извршиоцем, од ког броја 28 радних места без извршиоца, односно послови за које је утврђено да њихово постојање више нема економско оправдање или да се више неће обављати у складу са мерама реорганизације и реструктурирања. Такође, 30.06.2017. године донета је Одлука о покретању поступка за утврђивање вишка запослених, а након тога, у складу са одредбама чл. 153. до 159. Закона о раду, дана 03.07.2017. године Предлог Програма решавања вишка запослених, а потом, дана 18.07.2017. године, и Програм решавања вишка запослених, који је објављен на огласној табли туженог и који је ступио на снагу осмог дана од објављивања. Решењима туженог од 27.07.2017. године тужиоцима су по основу престанка потребе за њиховим радом отказани уговори о раду. Изменом Правилника од 14.07.2017. године укинуто је радно место менаџер аеродромских услуга. За обављање послова на том радном месту пријавио се тужилац ВВ који је поседовао углавном претходно комерцијално искуство, али није показао адекватан ниво познавања процеса рада везано за рад аеродрома и ове позиције тако да није испунио

услове за обављање ових послова, док је тужилац АА позван на разговор, иако се није пријавио, али није испуњавао формалне услове за рад на овој позицији, јер није имао најмање осам година потребног радног искуства. На позив за учешће у процесу селекције за два упражњена радна места (специјалиста продаје и специјалиста за потврђивање специјалних захтева) пријавила се тужилца ББ која поседује VII степен стручне спреме, али је била на интервјуу за радно место које захтева IV степен стручне спреме и није имала релевантно искуство у продаји карата и прављењу резервација, као и тужилац ДД (на сва упражњена радна места), за ког је надлежна Комисија констатовала након обављеног интервјуа да нема потребно искуство, да не говори енглески језик и да не познаје послове продаје карата тако да није оцењен као адекватан кандидат по било којој пријави. Ниједан од тужилаца није распоређен на неко од упражњених радних места.

По налажењу нижестепених судова у конкретном случају није извршена дискриминација према тужиоцима. Организационе промене које су у Сектору комерцијалног развијања спроведене биле су ради осавремењивања продаје и преласка са агентске продаје на интерну. Идеја је била да се корисницима на тржишту ближе приступи, а то је и био циљ рационализације трошкова. Политика запошљавања туженог код пријема запослених налаже најпре интерно попуњавање упражњених места од стране већ запослених па се прво врши интерно оглашавање свим запосленима путем мејла како би се могли пријавити. Сви запослени који су се пријавили су позвани на интервју са Комисијом. При томе тужиоцима није било онемогућено да напредују нити је постојала таква пракса.

Тужиоци су тужбом у овом спору тражили утврђење и заштиту од дискриминације, јер сматрају да су дискриминисани зато што су били запослени код правног претходника туженог и то посебно доношењем решења о отказу уговора о раду по основу вишка запослених, тиме што су у поступку давања отказа неравноправно третирани, јер је тужени – послодавац највећи број запослених (51) чији су послови укинута, као и послови тужилаца, распоредио на друге послове – нетранспарентно, потајно и без икаквих познатих и јавних критеријума, док је нераспоредивање тужилаца образложено непостојањем упражњених радних места и послова на које би они били распоређени.

По налажењу Врховног суда, правилно су нижестепени судови одбили тужбени захтев тужилаца ради утврђења постојања дискриминације и накнаде штете, јер нису учинили вероватним своје тврдње да су претрпели дискриминацију на раду с обзиром на неко своје лично, односно професионално својство, нити су указали у односу на које запослене (са којима се налазе у упоредивој или битно сличној ситуацији), су дискриминисани. Чињеница да је тужиоцима престао радни однос с обзиром да је у поступку решавања вишка запослених утврђено да је за њиховим радом трајно престала потреба, не представља акт дискриминације услед којег би им у овом спору била пружена судска заштита, а евентуална незаконитост у поступању туженог према тужиоцима у доношењу решења о отказима уговора о раду могла је да буде предмет посебног судског поступка.

Према члану 21. став 3. Устава Републике Србије и члану 14. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“ број 22/09) прописано је да изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање,

односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоом прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства).

Према одредби члана 5. истог закона, облици дискриминације су непосредна и посредна дискриминација, као и повреда начела једнаких права и обавеза, позивање на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације, говор мржње и узнемиравање и понижавајуће поступање. Непосредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај (члан 6. Закона), а посредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна (члан 7. Закона).

Према члану 16. став 1. наведеног закона, забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Према члану 18. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18), забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство. Одредбом члана 19. истог закона прописано је да је непосредна дискриминација, у смислу овог закона, свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона којим се лице које тражи запослење, као и запослени, ставља у неповољнији положај у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији. Посредна дискриминација, у смислу овог закона, постоји када одређена наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса ставља или би ставила у неповољнији положај у односу на друга лица - лице које тражи запослење, као и запосленог, због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. овог закона, док је према члану 20. став 1. истог закона, дискриминација из члана 18. забрањена, у односу на услове за запошљавање и избор кандидата за обављање одређеног посла; услове рада и сва права из радног односа; образовање, оспособљавање и усавршавање; напредовање на послу; отказ уговора о раду.

Из наведених законских одредби произилази да је за утврђење дискриминације односно дискриминаторског поступања потребно да се лице које тражи заштиту налази

у упоредивој или битно сличној ситуацији у односу на друго лице у односу на које сматра да је дискриминисано, да је прављење разлике неоправдано и да је везано за неко лично својство дискриминисаног лица, а да уколико се лице које тражи судску заштиту не налази у таквој ситуацији, дискриминације нема, па самим тим нема ни повреде права личности дискриминаторским поступањем.

Како тужиоци, у конкретном случају, нису доказали да је тужени према њима због неког његовог личног својства незаконито поступао, односно да су због неког његовог личног својства неједнако третирани у односу на друге запослене који су у истој и сличној ситуацији, нити су указали у односу на које запослене су стављени у неравноправан и дискриминисан положај, правилна је оцена нижестепених судова да тужени није извршио акт дискриминације према тужиоцима.

Како није утврђено постојање акта дискриминације на раду према тужиоцима, неоснован је и захтев за накнаду нематеријалне штете.

Имајући у виду да тужиоци нису успели у поступку по ревизији, то им нису досуђени трошкови овог поступка, па је одлучено као у ставу другом изреке, применом одредбе члана 165. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић